

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

<p>Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.</p> <p>Rokopisov ne vračamo.</p> <p>Vse pošiljatve je pošiljati franko.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izbaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.</p> <p>Vse leto velja . . . 40.— K pol leta 20.— " četrt leta 10.— " posamezna številka po 80 vin.</p> <p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin. " " " dvakrat . . . 80 " " " " trikrat . . . 50 "</p> <p>za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 40 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.</p> <p>Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljsk. Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197.</p> <p>Reklamacije so proste poštne.</p>
---	---	---	---

Delegacijsko zborovanje v Mariboru.

(Dalje in konec.)

Vprašanje nadzornikov.

(Poročevalec tov. Drag. Humek.)

Točna in zanimiva izvajanja poročevalčeva so izzvenela v nastopne resolucije:

1) Ljudsko šolo nadzoruj ljudskošolski učitelj, ki je v pedagoško-didaktičnem in stanovskem oziru popolnoma neporočen.

2) Meščanske šole nadzoruj poseben višji šol. nadzornik. Prideljeni mu morajo biti aktivno delujoči strokovnjaki za posamezne skupine, ki imajo nalogo v pedagoško-didaktičnem oziru nadzorovati meščansko šolsko učiteljstvo dotične skupine.

3) Pravico imenovanja nadzornikov ima samo minister prosvete. Učiteljska organizacija pa imej pravico, da stavi predlog, ki se mora upoštevati.

Delegacija vzame resolucije z odobravanjem na znanje. Sprejme se tudi dodatni predlog:

Za ženska ročna dela na ljudskih in meščanskih šolah naj se kot nadzornica nastavi strokovnjakinja.

Buren in viharen protest nastane proti eventualnemu imenovanju nadzornikov na bivšem Kranjskem od strani poverjeništva za uk in bogočastje. (Ogorčenje. Vzklikanje: Upor od zgoraj! Jih ne pripoznamo! Spoštujte zakon!)

Tov. Alb. Lajovic stavi predlog: Učitelj, ki je prevzel katerokoli funkcijo v vladi, mora izstopiti iz organizacije, da ima organizacija napram njemu prosto roko v zastopanju koristi organizacije, odnosno vlade. — Predlog pade. — Sprejme se predlog tov. Flereta:

Organizirani učitelji, ki kot šolski nadzorniki in podobno stopijo v vlado, lahko ostanejo v organizaciji, ki pa jim ne odkazuje nikakih funkcij.*

*) Kakor čujemo, smatra poverjeništvo UJU ta sklep kot neumesten in za organizacijo škodljiv. Potrebno je, da ga revidiramo.

Podpredsednik narodnega predstavnštva dr. Ribar in minister dr. Kukovec

prideta živahno pozdravljena v zborovalno dvorano. Predsednik jih v imenu delegacije pozdravlja.

K besedi se oglasi dr. Ribar in izvaja v blaglasni srbohrvaščini sledeče: Prihaja na zborovanje zgolj iz simpatij za učiteljski stan, ki ga pozna tembolj, ker je sam učitelj sin. Dobro si je v svesti, da je učiteljstvo oni temeljni faktor, ki doprinaša k zgradbi naše države. Pozdravlja delegacijo kot človek iz naroda, kot Sokol, kot Jugoslovan. —

Minister dr. Kukovec prinaša pozdrave zadržanega ministra prosvete Svetozarja Pribičevića. (Viharen aplavz.) Pozdravlja zborovalce tudi v svojem imenu kot minister za socialno politiko, ki ima tudi skrbeti za mladino. Pozdravlja delegacijo kot političen delavec. Javnosti še ne preveva oni velik duh, ki pripomore k solidni državi. Ne smemo zaigrati tega, kar smo si pridobili na bojnih poljih. Delo učiteljevo se bo upštevalo povsod in vsikdar.

Volitev v odseke.

Stanovsko-politični: Rajšp Jos., Črnanogaj Fr., Šumer H., Skulj A., Sodnikova Marija.

Casnikarsko-književni: Dimnik Ivan, Plesničar P., Hren A., Zupančičeva Vita.

Pedagoško-didaktični: Hočevar M., Fleret P., Černej I., Scheligova Irma.

Gospodarski: Lapajne J., Bernot Iv., Likozar A., Pristovšek Fr., Voglar Fr.

Častni sod: Černej L., Jelenc L., Skulj Fr., Miklavčičeva Janja, Šumer H., Zupančičeva Vita.

O gmotnem položaju

poroča tov. Fran Voglar. Sprejete so bile resolucije, ki jih prinašamo na drugem mestu. V zadevi upokojenega učitelja je bila sprejeta nastopna resolucija: Pred

1. dec. 1919 upokojenemu učiteljstvu se nakažejo pokojnine kakor jih določa upokojenecem sedanji šolski zakon. — Nadalje se sprejme predlog poročevalcev: Udruženju se naroča, da izposluje vsemu ljudsko-šolskemu in meščansko-šolskemu učiteljstvu isti povisek novih draginskih doklad v istem razmerju kot so bili poviseki izplačani ostalemu javnemu uradništvu že meseca junija t. l.

Vprašanje ženskega učiteljskega v Mariboru.

(Poročal tov. L. Jelenc.)

Nato je poročal tovariš L. Jelenc v zadevi ženskega učiteljskega v Mariboru. Posegel je v zgodovino tega zavoda iz zadnjih dni. V Mariboru je bilo pred prviratom deželno žensko učiteljske. Ki je imelo lepo poslopje. Po prviratu je bilo ukinieno: iz katerega vzroka ni prav jasno, kaže pa vse na to, da bi radi pognali vse gojenke tega zavoda na zasebno učiteljske mariborskih nun. Na pritisk ljudstva, ki noče, da bi se bodoče učiteljice izobraževale v samostanskih šolah, se sicer mariborsko žensko učiteljske ni reaktiviralo, a pridelile so se gojenke morskemu drž. učit. — koedukacija. Tako se je vršil pouk v zadnjih dveh letih. Ob koncu minulega šolskega leta je pa poverjeništvo za prosveto odredilo, da se ta zavod popolnoma opusti. Zaradi tega ukrepa je ljudstvo jako ogorčeno. Mariborski merodajni krogi so storili vse potrebne korake, da se prepreči namera. Tudi ministrstvo prosvete je izdalo na poverjeništvo prosvete v Sloveniji odlok, ki veleva, da se vzdrži zavod, a čuje se, da poverjeništvo vztraja pri svojem ukrepu. Ker stojimo na principijelnem stališču, da naj se vzgajajo učiteljice le na državnih učiteljskih in ne enostransko v samostanih, se pridružuje poročevalec v tej zadevi predlogu velikovškega, pliberškega, slovenjegrajskega in marbreškega učiteljskega društva ter ga priporoča v sprejem. Predlog se glasi: Stojimo na principijelnem stališču, da naj se vzgajajo učiteljice za javne šole na javnih učitelj-

skih. Ker edino državno žensko učiteljske v Ljubljani ne zadostuje potrebam javnega šolstva in je za štajerski in koroski naraščaj preoddaljeno in premajhno, zahtevamo, da se mariborsko žensko učiteljske takoj zopet otvori. Zahtevamo to tem bolj, ker je to izrecna želja ljudstva, ki jo merodajne oblasti v urejeni državi morajo upoštevati. Ako bi se pa samostojen zavod zaradi pomanjkanja učnih moči res ne mogel vzdržati, naj se ustanove v prihodnjem šolskem letu vzporednice na ondotnem moškem državnem učiteljsku. Predlog je bil soglasno sprejet.

Poročila odsekov:

1. Stanovsko politični odsek pomnožen z nekaterimi člani glavnega odbora, je razpravljalo o mnogih vprašanjih in predlogih. Okrajna učiteljska društva in posamezniki dobe na vprašanja potom strokovnega tajništva pismen odgovor. Predlogi in resolucije, o katerih je delegacija sklepala že lani, se odpošljejo ponovno na pristojna mesta.

Radi kratko odmerjenega časa tudi sledečih predlogov ni obravnavala delegacija, temveč jih je v naprej odobrila z naročilom, da se objavijo v „Učiteljskem Tovarišu“.

1. Ljutomersko učiteljsko društvo predlaga, naj se dela na to, da se jesenske počitnice prestavijo na poletje. Odsek se izreče za izenačenje počitnic na vseh šolah v državi.

2. Predlog pliberškega učiteljskega društva, naj se na merodajnem mestu vpliva na pospešitev izgotovitve zakona glede uradniških prejemkov in službene pragmatike, se sprejme soglasno in nujno priporoča.

3. V smislu resolucije mariborskega učiteljskega društva glede razpisa službenih mest, se naroči poverjeništvo Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva Ljubljana, da se obrne na višji šolski svet s prošnjo, da se takoj razpiše vsa začasno zasedena službena mesta v Mariboru in drugod.

4. Ker se še vedno vračajo učitelji — vojni ujetniki, ki še nimajo usposob-

LISTEK.

† Franc Košir.

V svojem rojstnem kraju v Studenicih pri Polčanah je umrl v sredo 28. julija tov. Franc Košir, nadučitelj v Lokah v Savinjski dolini. Rojen l. 1883. je služboval nekaj let v ptujskem okraju, potem pa se je preselil v Savinjsko dolino, kjer je učiteljeval od l. 1908. v St. Jurju ob Taboru, zadnji dve leti pa je vodil šolo v Lokah.

Poznal sem ga temeljito in zato lahko rečem, da je bil tov. Košir eden onih redkih naših ljudi, kakoršnih nam ravno danes na vseh koncih in krajih primanjkuje. Ponosen in samozavesten kakor malokdo, ni poznal nikaškega hinavstva in klečepalstva. Neustrašeno je povedal vsakemu v obraz, kar je bilo potrebno.

Učiteljski poklic mu je bil vzor politika. Z veseljem je zahajal v šolo in se veselil vzgoji mladine z največjo vnetostjo. Z ljudstvom je živel v najlepši slogi in edinstvu. Za vsacega je imel prijazno besedo in vsakemu je rad pomagal hoditi v tem ali onem oziru. Ljudstvo ga je spoštovalo, ljubilo in ga bo težko pozabilo.

Kot zaveden tovariš se je oklenil z vso ljubeznijo stanovske organizacije. Bil je zvest in vrl član „Savinjskega učit. društva“. Zamudil ni brez vzroka niti enega

zborovanja. Šele potem, ko ga je zavrata in kruta bolezen vrgla na bolniško posteljo, smo ga pogrešili v svoji sredini.

Tov. Košir je bil vedno navdušen Jugoslovan. Svojega narodnega prepričanja ni nikdar zatajil in nikdar prikrival. Leta 1914. je postal žrtev svojega iskrenega jugoslovanskega rodoljublja. Vrgli so ga v ječo, kjer je trpel duševno in telesno. V graških garnizijskih zaporih je dobil, kakor se je sam izrazil, kal bolezni, ki ga je spravila v najlepši moški dobi v grob. Z ustvaritvijo Jugoslavije je dobil tudi on kakor mnogi drugi najlepše zadoščenie za vse trpljenje in preganjanje.

Zbolel je tov. Košir resno začetkoma maja na ledvicah. Podal se je za mesec dni v celjsko bolnišnico. O binkoštih se je podal navidezno dober k svojim staršem v Studenico, kamor je zahajal ob vsaki priliki. Zahrbna bolezen pa se je že čez par dni zopet pojavila in od tedaj ni več vstal. Smrt ga je rešila neznoznega trpljenja.

Dolga vrsta pogrebcev se je vila iz studeniškega trga tja gori na idilično pokopališče. Več tovarišev in tovarišic iz Savinjske doline, mnogo pa onih iz slovenjebistriškega okraja je spremljalo dragoga prijatelja in tovariša k večnemu počitku. Prijatelja sta mu izkazat zadnje čast tudi prijatelja izza mladih let tov. nadzornik Koronec in g. R. Koropec, vodja okr. glavarstva v Brežicah.

Spregovoril sem ob odprtem grobu prijatelju in tovarišu v zadnje slovo, zapeli smo mu žalostinko ter se začeli razhajati med ihtenjem njegovih starih roditeljev.

Se enkrat sem se ozrl na stari grad, na trg in na Boč. Pojavile so se pred menoj vse one slike, basni in pripovedke s tega lepega kottička slovenske zemlje, ki sem jih večkrat čital v „Zvončku“ in ki jih je poklanjal pokojni tov. Košir slovenski mladini.

ALBIN SPREITZ:

Beseda o „Popotniku“.

Neoporečen vodnik učiteljstva na potu samoizobrazbe in modernega šolskega dela je Popotnik pod vodstvom tov. nadzornika Pavla Flereta. — Če pa preišljujem, v koliko so podavanja tega našega izbornega pedagoškega in znanstvenega lista prešla v duševno last enemu delu našega učiteljstva, ne morem se otresti grenke misli, da je iste bore malo. — Omotne razmere žal ne dopuščajo več izhajati glasila mesečno. Pa bodi z ozirom na sedanji čas splošnih omejitev! Da pa preide vsebina, ki vsekakor pomenja napredek v udejstvovanju pedagogike, didaktike in samoizobrazbe v kri in meso tudi nepozornim, ki se iz kakršnegakoli vzroka ne vzelobito tako v čtivo, kakor so jo zamislili marljivi in temeljiti sodrujniki

tega lista, bi priporočal v omenjenem interesu sledeče:

Razprave aii donosi iz šolskega dela naj tvorijo predmet predavanja v učiteljskih društvih. Le na ta način se bo vzbujalo vsestransko zanimanje za podavanja v Popotniku in bodo v njem označene misli in nasveti o tem ali onem vprašanju oplodile spoznavanje vsem, ki so dobrih misli in bistrih glav. Vsestranska debata in sodelovanje bo le v prid za še temeljitejšo obravnavo kakšne teme. Društva lahko store obvezne sklepe in prikreje podane migljaje z ozirom na krajevne razmere, kar je velike važnosti za izvedbo teorije v prakso.

Nadalje bi bilo v velikem interesu aktualne vzgoje in aktualnemu pouku, če bi g. urednik ozir. naš pedagoški in didaktični odsek razpisal v Učiteljskem Tovarišu vsako četrletje teme za prispevke. S tem bi se ne samo smotreno napredovalo v moderni pedagogiki in didaktiki, marveč podnetila bi se delavnost, vnetost in vzbudila plemenita konkurenca v prid najboljšim prispevkom!

Imeli bi tako mirno vest, da prinaša Popotnik svoječasno v gotovih vprašanjih res najboljše, kar so zamislili učiteljski teoretiki in praktiki.

Takšen razpis brez nagrad bi bil tem lažje izvedljiv, ker bi ne povzročal nikakršnih stroškov. Zelo bi me veselilo, ako bi prav kmalu izpregovorili o podanih mislih tehtnejši tovariši kot sem jaz.

lieneza izbita. Prosi delegacija na predlog kočevskega učiteljskega društva, da izda ministrstvo prosvete dovoljenje delati drugi izpit tudi leta 1921. po enoletnem službovanju.

5. Predlog Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Stajerskem glede učit. zastopnikov v višjem šolskem svetu in glede referenta v ministrstvu, predloži odsek v sledeči obliki:

a) Delegacija nujno prosi ministrstvo prosvete, da prenaredi naredbo deželne vlade za Slovenijo o sestavi višjega šolskega sveta z dne 14. 11. 1918 št. 111. tako, da dobi ljudsko-šolsko učiteljstvo 3 zastopnike in 3 namestnike, meščansko-šolsko učiteljstvo 1 zastopnika in enega namestnika.

Ako ima 400 profesorjev 2 zastopnika v višjem šol. svetu, je gotovo upravičeno, da dobi 3000 učiteljev 3 zastopnike.

b) Ministrstvo prosvete se naprosi, da dobi slovensko šolstvo referenta v ministrstvu, ki naj bo ljudsko-šolski učitelj iz Slovenije. Obenem se obvesti glavni odbor Udruženja J. U. v Beogradu, da posreduje v tem smislu.

6. Resolucije in predloge prekmurškega učiteljskega društva je izročil odsek delegatom iz Prekmurja, da sestavijo spomenico ter jo pošljejo potom poverjeništvu U. J. U. Ljubljana ministrstvu prosvete.

II. Časnikarsko književni odsek poda nastopno poročilo:

1. Izposluje naj se učiteljstvu izposojevanje knjig iz licealne knjižnice v Ljubljani in sicer poštne prosto kakor se je svoječasno prejemalo knjige iz knjižnice „Joaneum“ v Gradcu.

2. Kmetijska družba za Slovenijo naj pošilja vsaki šoli po en izvod lista „Kmetovalec“ kakor se je pošiljal „Gospodarski Glasnik“ iz Gradca.

3. V zadevi novih šolskih knjig je bil sprejet predlog, naj se sestavijo na podlagi „Šolskih listov“ kakor hitro ti izidejo v celoti; treba pa je pri sestavi delati brezdarno in ne prenašlo.

4. Zavezina knjižnica naj se uredi in pripravi za izposojanje ter naj bo kot Zavezina last na razpolago vsemu učiteljstvu.

5. Stališče glede „Narodne Prosvete“: Z večkratnim izdajanjem N. P. se slovensko učiteljstvo sicer strinja, a ne more prevzeti nikakega jamstva za eventualne previsoke izdatke. Slovensko učiteljstvo hoče delati za razširjanje N. P. v naši, da ostane list politično povsem ne-strankarski in strogo strokovno glasilo, oziraje se na vse pokrajine naše države. Kot poročevalec za Slovenijo fungira „Učit. Tovariš“. V svrhu propagande za list se naroča vsem okraj. učit. društvom, da strokovnemu tajništvu takoj nominirajo po 2 člana agitatorjev za list. Tajništvo jih potem javi glavnemu odboru v Beograd.

6. Z vsa energijo naj se zahteva, da se obveznost prejemanja dosedanjega „Uradnega lista“ ukine; za šolstvo naj pa začne izhajati poseben uradni list.

7. Glede vloge učit. društ. za slov.-graški okraj se opozarja, da v slučajih, kjer se nastopa proti kakim osebi, naj se vedno informira pri društvu dotičnega okraja.

Pedagoško-didaktični odsek. — Na predlog ljubljanskega učit. društva, naj se izvoli poročevalec, ki bi iz stanovskih in vzgojslovnih (odnosno iz znanstvenih in književnih) hitro zbral vsa važna na učiteljsko znanje se nanašajoča vprašanja in bi s tem stalno poročal na zborovanjih, je sklenil odsek: V principu je odsek za tak predlog, zajedno se pa pozove predlagatelj, da nominira takega poročevalca, za katerega tudi lahko jamči, da bo vestno deloval.

Gospodarski odsek. 1. Z ozirom na § 33. šol. zakona in na številne tozadevne vloge o tem vprašanju, sklene odsek, da je glede na stremenje po izjednačenju naših prejemkov po skupni uradniški pragmatiki za odklonitev.

2. Glede dolgov iz bivših deželnih šolskih fondov se opozarja prizadeti, da podajo tozadevne terjatve na likvidacijski odbor deželne vlade za Slovenijo.

3. Pliberško učit. društvo zahteva takojšnje izjednačenje dnevnic z ostalim uradništvom. V tej zadevi se napravi vloga na deželno vladu. — Pri posebnih predlogih in nasvetih govori tov. Levstikova Jela za otvoritev gospodinskih tečajev na bivšem Stajerskem. — Ponovno nastane zopet viharna manifestacija za naš narod, posebej učiteljstvo v zaslednem ozemlju.

S tem je bil dnevni red delegacijskega zborovanja izčrpan in zaključil predsednik zborovanje sledeče:

Delo današnjega delegacijskega zborovanja je končano, in s tem tudi delo naše stare, častitljive Zaveze, na katero se je s ponosom oziral vsak zaveden učitelj ves čas njenega obstanka in dolgi dobi 31 let in pol.

Z velikim naporom, trudom in žrtvami sta jo ustanovila tovariša Kocbek in Gradišnik. S tem činom, rečem, junaškim činom za tiste čase, sta mnogo koristila slovenskemu šolstvu in učiteljstvu. Njuni imeni se bosta bliščali kot svetli zvezdi v zgodovinski knjigi njenega šolstva.

Zaveza je bila ustanovljena 23. aprila 1889. leta. 25 glavnih skupščin in devetindvajset delegacijskih zborovanj je imela po raznih krajih širom Slovenije.

Ves čas svojega obstanka, tudi v dobi najstrastnejšega, najdrzovitejšega preganjanja in zatiranja je visoko dvigala prapor svobode ter se borila za napredek narodne šole in za svobodno, gmetno dobro podprto, strokovno naobraženo učiteljstvo. S svojimi impozantnimi nastopi je večala med narodom ugled učiteljskega stanu, njen vpliv je rasel od leta do leta, z eno besedo, na bivšo Zavezo bomo ponosni vsikdar! Z vzklikom: **Zaveza je bila, živele UJU v Beogradu, poverieništvo Ljubljana**, ki stopa na njeno mesto. S tem vzklikom zaključujem današnje delegacijsko zborovanje. (Viharno odobravanje.)

Takoj po zborovanju se je vršila prva seja širšega sosveta UJU, pov. Ljubljana. Na seji je bil imenovan strokovni tajnik tog. Rudolf Dostal. — Vprašanje uredništva „Učit. Tov.“ ostane odprto. Nato zaključil predsednik sejo širšega sosveta.

ALBIN LAJOVIČ:

Na življenja pot.

Prve korake nameriaš v svet, mladi prijatelji! Ali se zavedaš, kaj je cilj življenja?

Pozlei okoli sebe! Prvi živi življenje živali. Raduje se nad zdravjem, imovino, jedjo, zabavo, nad dobrim spanjem. Druži stremi, kot po najvišji blaženosti, po prikladnosti, pohvali, po popularnosti in naj si pada pri tem na vso načelo i značaj.

V nasprotju s takimi na drugi delajo premišljuje, poizkušajo napenjati svoje sile in si ne kaze volje z deistvom, da nekateriki žive brez trpljenja in znoja.

Različno se lahko živi, morda se tudi po različnih potih pride do sreče. Prepričan sem, dragi prijatelji, da nosiš v svojem srcu blesteče vzore in da delaš prve korake v življenje s trdno voljo, služiti po svojih najboljših močeh narodu in domovini. In vendar se boim zatę, zato te prosim, da si vsak dan ponavljaš globoke pesnikove besede: »O Bog, ne dopusti, da postanem vsakdanji!«

Ne utoni v vsakdanosti, ne postani človek-žival! Vsakdanost je strup. Omamlja, zastruplja v njenem vrtincu gotovo propadeš. Nikakor ni lahka stvar, iztrgati se iz kremljev. Mogoče te pelje pot v mesto. Naideš prijatelje, — morda slabe — občutiš prvič, da si samostojen, za svoje delo dobiš prvič plačilo. Tam ob cesti pa te vabijo kavarne, gostilne, zabave, promenade, športi itd. Koliko časa ostane tebi samemu.

Mogoče te zanese usoda na vas. Postane ti dolgčas, ozko. Starejši tovariš, morda tudi nadučitelj te potegne s seboj v gostilno. — Poboža te z lepimi besedami, da si vzbudiš občo pozornost. Ali se jim izkažeš hvaležnega in boš mešal vsak večer — karte?

Ah ne, bodi samosvoji, upiraj se svoji okolici, ohrani si dušo čisto in dovtetno, stoi na straži, da ne padeš v slabosti, iz katerih ni več izhoda, varuj se in obvari da ne porečeš: »Končano je nima smisla za nobeno višjo stvar več.« Zakaj ne pade mladi vzor klenege sadu? Zato, ker se jim izneveriamo!

Kako žalostno je, če mladi učitelji trati dragoceni čas s kletaniami, opravljanjem itd. — In kako često opravlja baš učitelj učitelja! Podrejeni se spravijo na nadučitelja, ta na svoje podrejene ti medseboj — br. groza. Vsakdo te bo hotel pridobiti za svojo stran. Kam kreneš? Če te usoda zanese v take neznozne razmere, potem te prosim: Ne prenašaj pošt in ne opravljaj!

Opravljanie je nizkotno in znak duševne revščine. Samo človek najslabšega značaja je zmožen opravljania, olemenito srce je proti svetu zarnto. Prenašanje pošt nastane navada, vedno pa se prenese zloba in prepir. To je znak nezadostne samovlade.

V življenju spoznaš, kako se rušijo vzori. Pogosto se prepričaš, da ti je ljudska zlobnost zastrupila življenje. In zopet te prosim: Nikdar ne toži! Slabiči se vdaajo tožbam, si iščejo varstva, in naki nosijo nebasa in peklo molče in brez izpremembe na obrazu. Moško in odločno upiraj svoj pogled v svet! Loči resnico od laži, dobro od slabega, zrno od plev! Naletiš li na resnico, brani jo, pokaže se ti li zloba, laž, bojni se proti nima!

Bodi skrajno previden, kadar izbiras prijatelja! Vsakda-

nji duši poidi daleč s pota, zakaj le-ta ljubosumna na vsakega, ki je boljši kot ona sama. Sovraži vzore ker jih sama več nima in ne dopušta, da bi jih imel kdo drugi. Če na naideš dobrega prijatelja, potem ga spoštuj in ceni visoko ter se tresi zani, da ga ne izgubiš.

Učitelj si! Tvoja prva skrb je in mora biti šola. Skušaj osredotočiti vse svoje misli na uspešno delo v šoli. Toda pri tem ne pozabljai nikoli, da vzgajai šola za življenje: to na stori zopet lahko le tisti, ki ga do dobra pozna. Bodi torej človek šole in življenja! Učitelj mora ljubiti svojo deco. Ker jo ljubi, je naravno, da za njo tudi skrbi, a ne samo za formalno naobrazbo temveč tudi za pravo narodno naravno vzgojo. Pri vzgoji svoje dece mora biti učitelj silno tenkovesten, delati mora kar najboljšo. Šolsko delo je težko, zakaj ono je delo ustvarjanja in snovanja, priprava na delo ni nikdar dosti temeljita.

Deco mora učitelj poznati, zato občuj z njihovimi stariši. Tako se vzbujai zanimanje za šolo. Tvoje občevanje pa bodi tako, da stopa množica za Teboj na golgato vzorov nikoli pa ne dovoli, da bi padal z množico — sam. Bodi vedno navdušen, navdušui srca slabotnih in izčrpanih!

Pravtako pa ne smeš pozabljati nase, na svojo samoizobrazbo. Često zabavljam na nezadostno izobrazbo, toda tisti, ki zabavlja najbolj glasno, navadno ničesar ne stori, da bi se izobraževal še nadalje. Polje, ki za obdeluje, je neizmerno široko, snov, ki si jo moraš prisvoiti, je silno obsežna. Potrudi se, da si izbereš tako mero, ki jo lahko temeljito obdelajš. Kdor veliko hoče, navadno malo nokaže, ko se je skrillo solnce življenja.

Samostojnost ti je prinesla pravice in dolžnosti občana. Kot tak se lahko udeistvuješ na političnem polju. Dobro premisli in prevdari, predno vstopiš v kako politično stranko, da Ti ne bo pozneje žal. Upoštevaj ideje, zametaj osebene koristi!

Organiziraj se tam, kjer naideš svoje vzore, svoje ideje. Prepričan sem, da si napreden, zato rei sam več, kie je Tvoje mesto. Vendar Te prosim, da često premišljuješ o nalogah naprednega učitelja in glei, da nastaneš vzor.

Še marsikaj mi je na jeziku, a naj bo dosti. Kako često si izbereš? Gotovo pot dela in trpljenja. Žulji na rokah oslavo celo lenma. Delo vnema in priganja. Delo nam pribori spoštovanje, ugled, zadoščenje. Zato delaj navdušeno, mladi prijatelji! Če se Ti zazdi, da to ali ono delo ne uspeva, ne obupuj poidi znova nazaj, kjer si začel, uberi novo smer in poizkusi nov način enkrat, dvakrat, gotovo se Ti posreči, da dosežeš svoj vzor.

Ne čakaj na prigovarjanje drugih, kreni samega sebe, nikdar ne reci: »Dajle ni mogoče!«, temveč zavpij na vso moč: »Naprej, vedno naprej!«

IVAN UREK:

Alkohol in narodno delo.

Narodno delo se osredotočuje v naših narodnih društvih. Delo za narod obsega skrb za dušo in telo. Kaiti ako delujemo za narod, delamo za dobrobit vsakega posameznika istega naroda, hočemo ga torej materialno in duševno povzdigniti. Drugega smotra nima in ne more imeti delo za narod. Vsako narodno društvo ima torej namen delovati v eni ali drugi smeri, večinoma pa ste obe združeni.

Na eno stran pa so narodna društva do zdaj večinoma pozabljala in to je: v kakšnem razmerju je alkohol in narodno delo. Razmerje med zavživanjem alkohola in prireditvami narodnih društev je še dandanes tako tesno, da si večina teh prireditev brez alkohola niti misliti ne more! To so pa krivi pojmi, katere je treba odpraviti.

Namen teh vrstic ni razpravljati o škodljivosti alkohola na človeško telo in dušo. To spoznanje se širi bolj in bolj, od dneva do dneva.

Tega se pa mora zavedati najbolj delavec za narodni blagor, narodni vzgojitelj.

Zatorej ga mora ta vedno in povsod poučevati o škodljivosti alkohola. Skrbeti mora, da pride ljudstvo s to ljudsko kuzo čim manj v dotiko.

Se pa dela to dandanes v resnici? Ne. Ako si narodna društva nočejo tepatati sama svojega dela, morajo vse narodne prireditve ločiti od zavživanja alkohola!

In tukaj slišimo od mnogih in mnogih: to ni mogoče. Mi pa pravimo: to je in mora biti mogoče, ako hočemo naš narod vzgajati k treznosti in štedljivosti. In kdo se ma trditi, da mu tega ni krvava potreba! Ako si Amerikanci in Angle-

ži dva tako mogočna naroda, postavita za načelo v življenju treznost in varčnost, kaj nai porečemo mi uboge pare, ki se trdnega lastnega doma nimamo in nam tuje na dveh krajih sili v našo domovino! Kaj nam pomaga klicati: »Živela Jugoslavija!« in se navduševati pri omamnem alkoholu, ako na poedinci v naši državi zapravljajo duševne in telesne moči. Slabo bo potem Jugoslavija živela. Le ako bo vsak izmed nas kakor skala, potem bomo premagali vse ovire in rešili bomo tudi svoje neodrešene brate.

Narodna društva ne smejo nikoli dati prilike ljudstvu, da piančnie. Zato podudariamo:

1. Vse narodne prireditve nai se vršio, kjer je le mogoče, izven gostilniških prostorov.

2. Kier to ni mogoče in se prireditve vršio v gostilniških prostorih, nai se za dan prireditve točenje alkohola prepove — po oblastih.

3. Nobeno narodno društvo bi se ne smelo bod nobenim povociem pečati s točeniem in prodajaniem alkoholnih pitač.

Obračamo se s temi tremi zahtevami do vseh central in podružnic vseh narodnih društev, nai vžameio te točke v oretres!

Vzemimo n. pr. takozvane ljudske veselice! Tukaj se naravnost piančuje za narodov blagor. Gleda se le na to, da se mnogo strži. Čim več je čistega dobička, tem bolj je veselica uspela. Svota se pošlie za dotični namen — in društvo je storilo svojo narodno dolžnost. Seveda, tega ra ne premislimo, od kod je ta čisti dobiček prišel. Prišel je iz žepa istega naroda za katerega delamo. Izdati je moral petkrat, desetkrat več kolikor je čistega dobička; pri tem pa se je še povrh telesno in moralno kvaril.

Ljudske veselice, ki ne nudio nobene druge (duševne) zabave nego samo rido, niso same neotrebne ampak tudi škodljive. Namen je, delati za narodno blaginjo, a uspeh je nasproten: Denar preložimo iz desnega v levi žep, pri tem se nam pa deset let deset let raztroši. Delo za narod nai obsega: gledališke predstave, telovadbo, petje, predavanja različne vsebine in čtivo. Prostore, kjer se prireajo te prireditve, nai ljudstvo spoštuje kakor šole in cerkve. Narodni vzgojitelji, delavci za narodni blagor, nai bodo kakor žreci, ki stojijo le z očiščenim srcem pred ljudstvo in ne iščeio nobenega stranskega namena kakor edino le narodov blagor. Denarni dobiček pa imeimo od vstopnic teh prireditev in pa s prilicnim pobiranjem udnine, prispevkov i. t. d. Da so ti prispevki tem večii, obudimo v narodu z živo besedo zanimanje in sočutje! Ne izvabljamu mu pa denarja iz žepa s pomočio omamnega alkohola: kaiti potem smo podobni mešetariju, ki omami kupca prei z vinom, da blago dražje prodra.

DRAG. HUMEK:

Osnutek načrta za 4. razred meščanskih šol.

Četrty razred smatram kot organizirni del meščanske šole in nie zaključek. Njega dosedajni ustroi ni odgovalial temu načelu. Bil je nekaj nedoločenega, neizvršenega. Med nim in ostalimi razredi je bila vrzel in nesoglasie. Značilno je, da oblasti še danes ne priznavajo imena četrty razred, ampak so ustvarile za njega imenovanje besedni izpaček »nastavni razred.« Da pričnemo razmišljati o enotnem načrtu, je sestavilo učiteljstvo deške meščanske šole v Mariboru sledeči osnutek, ki ga podaja tovarišem v premotiviranem in izpolnjenem.

1. Verouk.

Cerkvena zgodovina s posebnim ozirom na nie kulturno udeistvovanje.

2. Slovenski jezik.

Navaianie k spoznavaniu temeljnih idej berilnih sestavkov in literarnih del. Temeljni pojmi metrike in poetike. Pregledno obravnavanie slovstva s posebnim poudarjaniem novejših književnikov. Čitanie literarnih del v originalu. Deklamovanje obširnejših pesnitev. Prosto podavanje lastnih doživljaijev, opazovanj i. t. d. s poudarjaniem logičkega sestava in združevanja. Navaianie k nismenemu slogu. Obrtno in trgovsko spisie. Pogloblianie besedoslovja. Temeljitejša obravnava glagola, Skladnja. Besedni red v stavku. Vsak mesec ena šolska, vsak drugi mesec ena domača naloga. Vmes manjše nismene vaie.

3. Nemški jezik.

Kenntnis der für die deutsche Sprache wichtigsten Epochen des Schrifttums und deren Vertreter. Die Klassiker und ihre Hauptwerke. Lesen der Originale in Schulausgaben. Moder-

ne Schriftsteller und Dichter. Zusammenhängende Darstellung und Erklärung der Dichtungsarten. Die rhythmischen Gesetze. Strophenformen. Wiederholung der Wortarten, der Satzteile und der Satzlehre. Satzglieder. Geschichtlicher Rückblick auf die Entwicklung der Sprache, ihre Veränderung und Schicksale. Pflege des schriftlichen Gedankenausdrucks auf Grund gemeinschaftlich ausgearbeiteter Gliederungen. Geschäftsaufsätze. Jeden Monat eine Schul-, jeden zweiten Monat eine Hausarbeit. Nebstbei kleinere schriftliche Übungen.

4. Zemljepis.

Ponovitev osnovnih pojmov iz matematične geografije. Najvažnejše iz zgodovine astronomije. Sistematično obravnavanje fizikalne geografije s posebnim oziranjem na vplivanje toplote, vode in zraka na zemeljsko površje. Kartografska projekcija, merilo, konvencionelni znaki, elementi iz načrtovanja terena, krokiranje. Kratka ponovitev snovi iz deželoznanstva. Očetnjave s posebnim oziranjem na prometne, trgovske in gospodarske razmere.

5. Zgodovina.

Kratka ponovitev svetovne zgodovine s posebnim oziranjem na kulturne odnose in pridobitve v posameznih dobach. Zgodovina očetnjave. Državni osnovni zakoni in najvažnejše socialne uredbe doma in v tujini.

6. Prirodopisje.

Osnovni zakoni kemije v kolikor so potrebni za razumevanje kemičnih pojavov v naravi s posebnim oziranjem na mineralogijo in geologijo. Pomen mineralogije in obrtstvu in industriji. Anorganična in organska kemikalija s posebnim oziranjem na živalstvo, rastlinstvo v zvezi z industrijo obrtstvom, zdravstvom, trgovino, kmetištvom in sploh s človeškim razvitkom.

7. Prirodoslovje.

Kratka ponovitev obravnavane snovi iz fizike. Fizika vsakdanjega življenja, posebno nje uporaba v industriji, obrtstvu, trgovini in tehniki sploh. Pomen tehnike za razvitek človeštva. Razvitek fizike in kemije.

8. Računstvo in geometrija.

Ponovitev snovi prejšnjih razredov. Štirje osnovni računi z algebrainimi števili. Linearne enačbe z eno in dvema neznančkama. Prednosti pri trgovskem računstvu. Čekovni in clearing-promet. Hranilništvo. Ustroj in poslovanje bank in borz. Bančne in hranilniške obresti. Rentni računi. Amortizacije. Bančno preračunavanje meničnega diskonta, deviz, valut in vrednostnih papirjev na podlagi kurznege lista. Kontokurent. (nemška, francoska, angleška metoda). Izvedba enomesečnega poslovanja s ca. 30—40 kupčijskimi slučajji po načinu dvostavnega knjigovodstva.

Ponovitev snovi iz geometrije. Nje poglobitev s posebnim poudarjanjem načrtovanja. Geometrijski računi z oziranjem na vsakdanje življenje s stopnjevanimi zahtevami. Geometrija v zvezi s tehniko Mesečno po ena šolska, vsak drugi mesec po ena domača naloga. Vmes pismene vaje.

9. Geometrijsko risanje.

Osnovni pojmi opisne geometrije s posebnim oziranjem na obrtniško in tehniško življenje. Risanje primernih predmetov po naravi. Enostavni načrti stavb in strojnih delov. Spoznavanje snovi, ki jih uporabljata tehnika.

10. Prostoročno risanje.

Nadaljevanje risanja po naradi. Navajanje k umetniškemu razumevanju. Schematiziranje. Opazovanje umetniških umetnikov z upoštevanjem zgodovinskih del. Najznamenitejši svetovni umetniki. Domači umetniki in umetnost v naši domovini.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Radovljiško učiteljsko društvo bode zborovalo dne 23. septembra 1920 ob 10. uri dopoldne v Begunjah. Prijave za obed naj se naslovijo na tovariša Zavrla.

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je zborovalo dne 11. avgusta 1920 v Radenci v prostorih gostilne g. Rosenbergerja.

Tov. preds. K. Mavrič pozdravi vse navzoče najprisrčneje. Posebej pozdravi goste, ki so s svojo navzočnostjo počastili zborovanje v tako lepem številu. V prvi vrsti prof. dr. Ilesiča, g. inženirja F. Lupša, gospo Čehovo, tovarišice Poljančevu, Kocmutovo, M. Čaherlovo, R. Panličičvo, tov. J. Seršena, nadalje častita tov. Miklu, kot novoporočencu.

I. Zapisnik se prečita in odobri. Svoje odsotnosti nista opravičila tov. Hercog in tovarišica Heinejeva.

II. Dopis okr. gl. Ljutomer, zadevajoč nabiranje dobrovoljnih prispevkov za vojne sirote in za spomenik zmage in ujedinenja, v kateri namen se je nabralo 100 K. — III. Gosp. inženir Lupša nam je v tem šolskem letu že drugič pre-

daval, to pot v vzhodno azijski kulturi. Kakor prvič, tako je tudi sedaj žel za svoje nad vse zanimivo in natančno delo mnogo zahvale od strani učiteljskega. Predavanje je trajalo z majhnim odmorom vred, polne tri ure.

Glavne tri točke so bile: 1. Narodno kulturni značaj Kitajcev, Japoncev in Siamcev. 2. Kitajsko kot republika. 3. Problem naših interesov v vzhodni Aziji. Akoravno je bilo predavanje precej dolgo, je vzbudilo pri navzočih splošno pozornost in zanimanje. Kot najlepši dokaz dobrega vtisa, ki ga je predavanje povzročilo, je bilo splošno odobravanje, ki je temu sledilo. Tov. predsednik se g. predavatelju v imenu vseh prav lepo zahvali za požrtvovalno delo in simpatijo, ki jo goji napram učiteljstvu. IV. Tov. Koprivce nam nato kratko in jedrnatno poroča o učit. kongresa v Beogradu. V imenu društva se predsednik zahvali članom, ki so se udeležili učit. kongresa v Beogradu, posebno še zaradi tega, ker za potovalne stroške ne zahtevajo nobenega povračila. V ta namen nabrani denar naklonijo društveni blaginji. V. Soglasno se sprejme predlog tov. Koprivca: Učiteljstvu naj se čimprej izplačajo 25% dr. doklade. — Tov. preds. zaključil dobro uspelo zborovanje z željo, da bi se po počitnicah zopet zbrali z novimi in čilimi močmi. Po zborovanju se je razvila prav živahna zabava, ki je s sodelovanjem pevskega zbora in salonskega orkestra pod vodstvom tov. Čaherla trajala do odhoda večernih vlakov. — Tajnica.

+ Učiteljska samopomoč. Občni zbor »Jubilejske samopomoči«, sedaj »Učiteljske samopomoči«, se je vršil v Mariboru, dne 27. avgusta 1920 ob 15. uri v deški meščanski šoli.

Predsednik tov. Šmajdek pozdravi navzoče in poroča o društvenem delovanju sledeče:

Leta 1898. je ustanovila »Zaveza« društvo »Jubilejska samopomoč«. Njega namen, po smrti društvenikov dedič obvarovati pred najbližjo stisko in bedo, je do leta 1918. še ustrežal. Od imenovanega leta je pa začela draginja stopati s tako dolgimi koraki, da jo namen društva ni mogel več dohajati. Z okroglimi 500 K podpore ne morejo dediči kupiti niti poštene krste, katera svota je v mirnem času zadostovala za dostojen pogreb in je še toliko ostalo, da so se obvarovali dediči najbližnje stiske in bede. Zato si je stari odbor postavil nalogo, nasvetovati obnemu zboru, da sedanji in bodoči razmeram primerno spreminijo društvena pravila. Kako, boste slišali pri 5. točki dnevnega reda.

Člani: 31. decembra 1918 243. Pristopilo —. Izključen 1. Umrli 3. 31. decembra 1919 239. Umrlo do 26. t. m. 5. Pristopilo 2.

27. avgusta 1920 236 članov in še med temi jih je 24 v okupiranem ozemlju.

Da je število članov tako majhno, je veliko vzrok premala stanovska zavednost, največ pa vojna. Takoj ob mobilizaciji je bilo veliko učiteljev vpoklicanih in med temi sem bil tudi jaz. Vse društvene stvari je bilo treba vpslati v Ljubljano in agitacija za društvo je prenehala. Tov. Kercelj je bil tako prijazen, da je kot upravnik upravljal vse posle z največjo natančnostjo. Dovolite, da tovarišu Kelju izrečem na tem mestu prisrčno zahvalo.

Od zadnjega občnega zbora, ki je bil v Celju 11. avgusta 1912, je umrlo 30 članov in kar ostoji društvo 65 članov.

Denarni promet v letu 1919, je bil naslednji: Prejemki: 1. Gotovina 1. januarja 1909 1003 K 97 v. 2. Dvig iz hranilnice 2912 K 64 v. 3. Doneski članov 2011 K. 4. Prejete obresti 453 K 80 v. 5. Poština 127 K 33 v. 6. Prehodni znesek 236 K. Skupaj 6744 K 44 v.

Izdatki: 1. Manipulacija in provizija 15 K 50 v. 2. Pisarniške potreščine 25 K. 3. Reklama 35 K. 4. Nagrada 200 K. 5. Prehodni znesek 236 K. 6. Vložilo se je 3890 K 34 v. 7. Doneski članom 962 K. 8. Poština 71 K 25 v. 9. Davek 22 kron 68 vin. 10. Gotovina 1286 K 37 vin. — Skupaj 6744 K 44 vin. Promet: Prejelo 6744 K 44 vin. Izdalo 5458 K 07 vin. Skupaj 12.202 K 51 vin.

Bilanca.

Imetje: 1. Hranilna vloga »Hran. in posojilnice Uč. kon.« 2312 K 45 vin. 2. Hran. vloga »Kmetijske posojilnice« 1641 K 47 vin. 3. Delež vloga »Hran. in pos. Uč. k.« 105 K. 4. Deležna vloga »Učit. tiskarne« 100 K. 5. Posojilo »Učit. tiskarni« 8500 K. 6. Vojno posojilo 500 K. 7. Terjatve na letnini in smrtnih slučajih 638 K. 8. Inventar 28 K 36 vin. 9. Gotovina 31. decembra 1919 1286 K 37 vin. Skupaj 15.111 K 65 vin.

Dolgovi: Predplačana letnina 8 K. 2. Predplačani smrtni slučaj 4 K. 3. Neizplačani 58. smrtni slučaj 434 K. 4. 50% odpis letnine in smrtni, sl. 319 K. 5. Imovina 31. decembra 1918 13.401 K 60 vin. 6. Prirastek imovine 895 kron 05 vin. Skupaj 15.111 K 65 vin.

Ako poleg dolgov odštejemo od imetja še vojno posojilo, vse negotove terjatve in inventar, imamo čiste imovine 13.449 K 29 vin.

S tem je moje poročilo končano in prošim člane, da oprostite, da se jim ni iz gospodarskih ozirov izdalo v roke tiskano poročilo.

K predsednikovega poročila se oglasilo: Tov. Podobnik: »Učit. Tovariš« naj prinese poročilo občnega zbora in dotična števila naj se potem pošlje tudi članom učiteljem-penzionistom proti povrnitvi stroškov.

Isti tudi predlaga, da se naj agitira posebno pri mlajših tovariših za vstop v društvo.

Tov. Gnuš: Vsak smrtni slučaj naj se naznani v »Tovarišu« in tudi na poslanih položnicah kot se je vršilo pred vojno.

V imenu poročevalcev računov poroča tov. Jelenc, da so vse knjige in vsi računi v najlepšem redu.

Za predsednika in blaginika je bil soglasno zopet izvoljen tov. Šmajdek na predlog tovariša Gnuša.

Tov. Šmajdek je sprejel izvolitev a samo za cno leto.

Na predlog tov. Lichtenwallnerja so bili izvoljeni soglasno dosedanjí odborniki, tovariši Dimnik, Gangl, Režek in Sječ.

Pregledovalcem računov sta bila na predlog tovariša Gnuša soglasno izvoljena dosedanja tovariša Črnogaj in Jelenc.

Tov. Šmajdek poroča o premembi pravil. Društvo se bo glasilo: »Učiteljska samopomoč v kraljevini Srbiji Hrvatov in Slovencev«. Učiteljstvo cele države bo lahko pristopilo v društvo. Prispevki so se z kron dvignili na dinare. Takisto bodo tudi podpore v dinarih.

Pravila so bila soglasno sprejeta, le § 7. naj odbor še v toliko popravi, da bo v prihodnji dobi lahek pristop vsem tovarišem-nečlanom.

Pri premembi pravil je bila debata jako živahna. Posegli so v debato tov. Rajšp, Škulj, Lichtenwallner, Jelenc, Sumer, Gnuš, Podobnik i. dr. Iz debate je blo razvidno, da v učiteljstvu res biva čut idealnega tovarištva in da ne gleda na izdatke, kadar gre za pomoč tovarišem in njih svojem. (Ko se prestavijo pravila še v srbohrvaščino, se natisejo v »Tovarišu«.)

Pri slučajnostih nasvetuje tov. Škulj: Odbor naj stopi v stik s poverjeništvu UJU, da ista zainteresirajo celotno učiteljstvo za pristop v društvo. Na vsakem mestu poverjeništvu UJU naj bi bil tudi društveni poverjenik. Število članov bi lahko naraslo na 10 do 15 tisoč. Isti tovariš nasvetuje, da se naj odbor takoj obrne na vsa okraj. učiteljska društva v Sloveniji, da ista agitirajo za »Učiteljsko samopomoč«.

Tov. Podobnik nasvetuje, da stopi društvo v stik s pogrebnimi zavodi.

Predsednik tovariš Šmajdek obljubi, da bo odbor upošteval vse nasvete.

Ker se nihče ne oglasi več k besedi zaključil predsednik ob 18. uri občni zbor in se zahvali udeležencem za toliko zanimanje.

Iz Jugoslavije.

— Anarhija v šolski upravi Slovenije. S trenutkom, ko se je poverjenik za uk in bogočastje v Ljubljani, dr. Vrstovšek odločil za upor proti soglasnemu sklepu min. sveta v Beogradu glede imenovanja okr. šolskih nadzornikov za Slovenijo, je vpejal sam anarhijo v šolsko upravo in pokazal pot k nadaljnjim uporom pokrajinskih oblasti napram ministrskemu svetu in ministrstvu samemu. Še vedno v veljavi stoječi avstrijski šolski zakon pravi jasno, da ima imenovanje nadzornikov izvršiti minister prosvete in naslednji člen istega zakona določa, da se ima to imenovanje izvršiti v sporazumu s faktorjem ki plačuje namestnike nadzornikov — in to je zopet država. Istotako daje srbski šolski zakon pravico imenovanja okrajnih šolskih nadzornikov edino ministru prosvete. Naredba deželne vlade za Slovenijo z dne 14. novembra 1918 l. št. 111, na katero se opira poverjenik za uk in bogočastje in klerikalni člani te vlade za Slovenijo, temelji gotovo na šibkejših nogah, kakor jasna določila še veljavnega avstrijskega in srbskega šolskega zakona. V času, ko je bila izdana naredba dež. vlade v Ljubljani št. 111, še ni bilo centralne vlade v Beogradu in je bila določba IV. dela točka I. te naredbe, ki govori „da tvori narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje najvišjo instanco v Sloveniji« upravičljiva. S 1. decembrom 1918, ko je bilo proglašeno ujedinenje in je bila postavljena centralna vlada v Beogradu, je pa obsebiamevno postalo ministrstvo tudi vrhovna instanca za šolstvo — posebno ker je pozneje prevzela država tudi plačevanje učiteljstva in se je s tem učiteljstvo podpržavilo. Sicer je pa kršil naredbo dež. vlade št. 111 poverjenik za uk in bogočastje dr. Vrstovšek sam in jo že zdavnaj uničil in razveljavil sam s svojim dejanji, tako da mu ne kaže sedaj v upravnih sporih se sklicevati več na njo. Tretja in četrta točka naredbe št. 111 govori, „da so člani višjega šolskega sveta višji šolski nadzorniki, ki jih imenuje poverjenik za uk in bogočastje.“ Poverjenik dr. Vrstovšek pa je predložil imenovanje viš. šol. nadzornikov za ljudske šole v Sloveniji lani ministrstvu prosvete v Beogradu in je s tem sam priznal ministrstvo za najvišjo instanco tudi v šolstvu in anuliral s tem naredbo deželne vlade št. 111. Sedaj seveda, ko mu to ne kaže, stoji dr. Vrstovšek zopet na drugem stališču in se sklicuje na zastarelo naredbo deželne vlade št. 111!!! Pa še druga dejstva dokazujejo, da je poverjenik dr. Vrstovšek sam ovrgel in kršil naredbo deželne vlade pod št. 111! Člen 3. in 4. naredbe št. 111 pravi, „da sta člana višjega šolskega sveta dva ljudskošolska učitelja, ki jih v o l i ljudskošolsko učiteljstvo.“ Dr. Vrstovšek je pa imenoval proti temu določilu enega zastopnika učiteljstva v višji šolski svet kar sam in to zato, ker bi potom pravilne

volitve ne prišel ta član učiteljstva nikdar v višji šolski svet. Ta „zastopnik učiteljstva“ je namreč pristaš klerikalne stranke in predsednik klerikalne učiteljske organizacije v Sloveniji, Ivan Štrukelj. S tem dejanjem je poverjenik dr. Vrstovšek zopet sam uničil in kršil naredbo dež. vlade št. 111., na katero se sedaj s tako vnemo sklicuje! In ta klerikalni zastopnik učiteljstva v viš. šolskem svetu, ki sedi protizakonito v tej korporaciji, je stavlil predloge klerikalnih okrajnih šolskih nadzornikov v višjem šolskem svetu, katere hoče sedaj dr. Vrstovšek imenovati brez ministrstva. Nečuvena anarhija je to s strani poverjenika za uk in bogočastje v Ljubljani, ki jo sam uvaja v šolsko upravo. Vse to postopanje temelji na samih protizakonitostih! Nečuven je pa tudi ta udarec za učiteljstvo, da mu hoče postavljati šolske nadzornike nezakonito postavljene „učiteljski zastopnik“ v višjem šolskem svetu, ki ni bil nikdar od učiteljstva izvoljen in zastopa komaj 350 klerikalnih učiteljev iz Slovenije nasproti 2300 organiziranim slovenskim učiteljem; nečuveno je tudi to, da se hoče vzeti nadzornike iz vrst onih 350 klerikalnih učiteljev, ki so zgolj ekspanenti klerikalne stranke in nekateri bivši avstrofilii in srbofobi, popolnoma se je pa prezrlo predlog referenta, ki je nestransko predlagal strokovnjaško voščje učne osebe. Nečuven je na ta strankarski udarec tudi za Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, ki šteje 16.000 jugoslovanskega učiteljstva in katerih član je tudi 2300 organiziranih slovenskih učiteljev in učiteljic iz Slovenije, katerim hočejo postaviti sedaj nadzornike vzete izven njihovih vrst. Protizakonito je imenovanje nadzornikov od poverjenika dr. Vrstovška, protizakoniti so pa tudi predlogi od višjega šolskega sveta, ker jih je stavlil nepravilno postavljeni član višjega šolskega sveta, ker je glasovala za nje protizakonito sestavljena večina in je zanje glasoval še drug protizakonito imenovan član višjega šolskega sveta, to je zastopnik socialnega skrbstva Fr. Lavtižar, ki ga je klerikalni poverjenik imenoval za člana višjega šolskega sveta, še predno je bil sam imenovan za poverjenika. Vse postopanje pri imenovanju nadzornikov temelji na nepobitno protizakoniti podlagi in je iz te anarhije le en izhod: čimprejšnja odprava poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani in upravnega zakonita vzpostavitev višjega šol. sveta, na zakonitejši podlagi kot mu jo daje poverjenik za uk in bogočastje dr. Vrstovšek in klerikalni člani sedanje pokrajinske vlade v Sloveniji.

— „Puntarsko“ zadržanje dr. Žerjava v vprašanju okrajnih šolskih nadzornikov (tako poroča klerikalno glasilo dež. vlade za Slovenijo) začenja roditi lepe sadove. „Slovenec“ članek se glasi nadalje: „Njegov poziv na učiteljstvo, naj odreče svojim predstojnikom pokorščino in povzroči v šolski upravi pobumo, je našel odmeva v liberalnem „Udruženju Jugoslovanskega učiteljstva“, ki stopa ravnokar pred javnost s predrznim oklicem. Ta divna organizacija se čuti poklicano, soditi o vprašanju kompetence med deželno in centralno vlado in poziva učiteljstvo, naj zapusti šolsko sobo, ako bi prišli nadzorovat ti nezakonito imenovani nadzorniki.“ Brezstidni oklic se glasi (kakor je bil natisnjen v zadnjem „Učit. Tovarišu.“) Da bo stvar javnosti pojasnjena, hočemo „nezakonitost“ tega imenovanja do dna razbistriti. Poudariti moramo predvsem, da je izza časa prevrata imenoval okrajne šolske nadzornike brezizjemno poverjenik za uk in bogočastje v Ljubljani! Zadnjič so bili imenovani okrajni šolski nadzorniki leta 1919 za Štajersko in Koroško in nihče ni temu imenovanju ne v Ljubljani ne v Beogradu oporekal. Dr. Žerjav s svojo JDS je bil s tem imenovanjem zadovoljen, smatral je to postopanje za zakonito in postavno. Meseca junija 1920 se je pa naenkrat zadelo gosp. Pribičeviću pravnomočno, da zahteva imenovanje okrajnih šolskih nadzornikov zase in ukrade tako slovenskim pokrajinam kos ljudske samouprave. Poverjenik za uk in bogočastje se je seveda tej želji gospoda Pribičevića zoperstavil, ker je bil mnenja, da naša samouprava ne more biti predmet želj in zahtev in nagonov kakega posameznega gosnoda v Beogradu. Poudaril je, da je po naredbi o prehodni upravi z dne 14. nov. 1918, št. uradnega lista 111 poverjenik za uk in bogočastje v vprašanju okrajnih šolskih nadzornikov zadnja instanca in da se je to doslej tudi brezizjemno prakticalo. V uredbi št. 111 iz leta 1918 je urejena in določena obenem s kompetenco poverjeništvu za uk in bogočastje vsa avtonomija Slovenije. To naredbo je regent in prestolonaslednik Aleksander v svojem odgovoru na adresu Narodnega veča v Zagrebu 1. decembra 1918 svečano potrdil in pred celim svetom odobril. Ta naredba je postala tako podlaga vse avtonomije in vse samostojnosti slovenskega ljudstva. S to naredbo stoji in pade dežel-

na vlada in slovenska samouprava. Gospod Pribičević pa je poslal iz Beograda brzojav, v katerem izjavlja, da naredbo št. 111 iz leta 1918 ne more smatrati za veljavno in merodajno in da si zato pridržuje pravico, imenovati sam okrajne šolske nadzornike. Gospod Pribičević potemtakem ne priznava slovenske avtonomije in naše deželne vlade in misli, da more s svojo brzojavko prekucniti podlage vsega dosejanega političnega življenja. Če bi hoteli Slovenci brzojav gospoda Pribičevića upoštevati, bi morali zapreti urade deželne vlade, razgnati vse svoje poverjenike in prepeljati ves inventar v Beograd. Tako je tedaj „nezakonitost“ imenovanja okrajnih šolskih nadzornikov, o kateri se predrzne govoriti čedni gosp. Žerjav, njegov pomagač Pribičević in brezstridna organizacija liberalnih učiteljev. To so brezvestni razbijalci in mandračji naše avtonomije, zavedni pokončevalci vsakega samostojnega kulturnega življenja Slovencev. Vsaka urejena in pravna država bi smatrala za svojo sveto dolžnost, da spravi vso Pribičevića in Žerjave na zatožno klop ter jih brez usmiljenja preda roki pravice. „Udruženje Jugoslov. Učiteljsva“ pa je društvo, ki bi ga bilo treba vsled svojega protizakonitega in zločinskega oklica po zahtevi naših zakonov takoj in brez odloga razpustiti. Povzročitelji tega oklica bi morali pa priti nemudoma v disciplinarno preiskavo, kar zahteva najpreprostejši čut pravice in najvišji interes države. Če se ukrepi ne store, drvim o neresljivo v popolno anarhijo našega upravnega življenja.“

— **Sporna naredba št. 111, ki naj štiti imenovanje klerikalnih okr. šol. nadzornikov**, se glasi: Štev. 111. Naredba celokupne vlade v prehodni upravi v ozemlju Narodne vlade SHS v Ljubljani. IV. Šolska uprava. I. Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, tvori najvišjo instanco za šolstvo in vzgojo na vsem ozemlju, označenem v točki I. št. 2. (t. i. Slovenija.)

2. Za vse to ozemlje se ustanovi višji šolski svet v Ljubljani, ki prevzame posle dosedanjih deželnih šolskih svetov.

3. Višji šolski svet je sestavljen: a) iz predsednika; b) iz dveh ali treh poročevalcev za upravne in gospodarske šolske zadeve; c) iz štirih ali petih višjih šolskih nadzornikov; d) iz dveh katoliških duhovnikov; e) iz dveh članov srednješolskega in iz dveh članov ljudskošolskega učiteljsva;

e) iz zastopnika poverjenišva za socialno skrbstvo; f) iz zastopnika staršev, ki ga začasno imenuje občinski svet ljubljanski, dokler ni pristojnejšega mesta.

4. Člane višjega šolskega sveta, omenjene pod 3 a, b, c, imenuje poverjenik za uk in bogočastje, člana, omenjena pod 3 d, pa knezoškofijski ordinarijat na ozemlju, označenem v točki I., št. 2.

Člane, omenjene pod 3 d, voli srednješolsko, oziroma ljudskošolsko učiteljsvo. Vsak volilec voli enega člana. Izvoljena sta v vsaki skupini ona člana, ki sta dobila največ glasov.

Za vsakega člana višjega šolskega sveta se imenuje, oziroma voli namestnik.

5. Zoper odločbe višjega šolskega sveta v Ljubljani v upravnih zadevah ni pritožbe.

5. Šolstvo, ki ni podrejeno viš. šol. svetu, upravlja Narodna vlada SHS v Ljubljani v svojih stvarno pristojnih oddelkih.

Naredba je datirana z dnem 14. nov. 1918 in objavljena v Ur. listu št. 11 z dne 21. nov. 1918.

— **Razprava o pragmatiki državnih uradnikov**. „Jutro“ poroča: Po prizadevanju ministra Kukovca je prišlo uradniško vprašanje sedaj v odločilen štadij. Včeraj je minister Kukovec oficijelno posejil ministrskega predsednika Vesniča, ter ga opozoril na opasni položaj, ki je nastal vsled zavlačevanja uradniškega vprašanja. Vesnič je priznal tehtnost argumentov ter prosil ministra Kukovca, da vzame akcijo v svoje roke. Popoldne je dr. Kukovec imel sestanek z upraviteljem fin. ministrstva ministrom Draškovićem in nato ponovno z ministrskim predsednikom. Sestavljen je bil poseben ministrski komite, ki je danes dopoldne imel svojo sejo, in ki je nato se vršeci ministrski seji podal svoje poročilo. Danes popoldne je dr. Kukovec pozval v Beogradu se mu deče zastopnike zagrebške in ljubljanske deželne vlade na konferenco, v kateri se je dognalo, da uradniški komite, ki je izdelal elaborat o novi službeni pragmatiki svoje naloge ni popolnoma dovršil. Neurejeno je ostalo vprašanje eventualnih nadaljnjih draginjskih doklad in tudi ni poskrbljeno, da se izdela pregled, kakšne finančije žrtve bo nova uradniška uredba zahtevala od države. Pod vodstvom ministra Kukovca se sedaj pripravlja gradivo za pretres o ministrskem svetu, ki je

za pondeljek sklican k posebni seji, na kateri se naj rešuje uradniško vprašanje.

— **Pragmatika državnih uradnikov**. Dopisni urad objavlja iz Beograda: Kraljevska vlada se bavi z ureditvijo uradniškega vprašanja in izboljšanja materijalnega stanja vseh vrst uradništva, ki je v današnjih razmerah zelo nepovoljno. Upati je, da se bo to nujno vprašanje v kratkem času ugodno rešilo.

— **Uradniško vprašanje ponovno v min. svetu**. Beograd, 13. septembra. Danes se je vršila ministrska seja, na kateri se je razpravljalo o uradniškem vprašanju. Podlaga razprave tvori načrt službene pragmatike, kakršen je bil izdelan v ministrstvu za konstituantno. Težkoče dela finančno vprašanje. Minister Protić se ni namreč prav nič pobrigal za potrebni finančni pregled, ki bi omogočil izračunati vsekakor ogromne stroške nove pragmatike. Prevladuje pa mišljenje, da je treba zadevo vsekakor čim prej urediti. Razprava se danes ni končala ter se nadaljuje jutri. Demokratski poslanci so ponovno intervenirali v prilog takoišni rešitvi uradniškega vprašanja.

— **Draginjske doklade**. Ministrstvo financ je odredilo na zahtevo ministra prosvete, da se izplačajo učiteljsvu 25% draginjske doklade od junija t. l. kakor prejemale iste vsi drugi državni uradniki. Tako poroča „Jutro“ od 12. t. m.

— **Za državno uradništvo**. Na predlog predsednika je deželna vlada v Ljubljani z ozirom na gibanje, ki se opaža med uradništvom, sklenila, da se osrednja vlada v Beogradu ponovno in najresneje naprosi, da takoj reši vprašanje službene pragmatike in ugotovi zahteve uradništva glede 25 odstotnega draginjskega poviška.

— **Prememba v višem šol. svetu**. Poverjenik za socialno skrbstvo je od poklical zastopnika tega poverjenišva v viš. šolskem svetu, bivšega nadzornika F. Lavtižarja in na njegovo mesto imenoval učitelja tov. Teod. Betrianija.

— **Naredba poverjenišva za uk in bogočastje o cenah šolskih knjig**. Po novi naredbi, ki jo je izdalo poverjenišvo za uk in bogočastje v sporazumu z oddelkom ministrstva za trgovino in industrijo, morajo knjigotržci - založniki odslej dajati knjigotržcem - prodajalcem na drobno vsem enak popust (rabat), in sicer 25% od odobrene cene dotične učne knjige. Cene morajo biti razvidne na naslovnem listu vsake knjige z navedbo odloka, s katerim so se dovolile. Razen odobrene cene je dovoljeno, da si zaračuni tisti, ki trpi odpravnino, poštnino ali prevoznino še v to svrhu 10% prodajne cene. Druge doklade zaračunavati je prepovedano. Nobeden prodajalec torej ne sme šolske knjige prodajati za višjo ceno nego za odobreno z omenjenim 10%nim poviškom vred. Knjigotržcu, ki prestopi to naredbo, se odtegne prodajo šolskih knjig za dobo dveh let, ako pa prestopi ponovi, za vselej. Razen tega se kaznuje z denarno kaznijo oziroma z zaporom. Nova naredba mora biti natisnjena pri vsaki šolski knjigi, ki odslej na novo izide, na drugi strani naslovnega lista.

— **Telovadba naraščata**. Dodatno k poročilu mariborskega delev. zborovanja objavljamo še sledečo resolucijo: Učiteljsvo nalenergičneje protestira proti nameri šol. oblasti, da bi se šolski mladini prepovedala telovadba pri telovadnih društvih. V tej zadevi nimajo oblasti niti kake pravice, ker so v izvenšolskem času edinega roditelji v prvi vrsti odgovorni za svojo deca, in ker bi s takim postopanjem vršila oblast protikulturno delo. Protestiramo proti temu, da bi bila uporaba šol. telovadnic telovadnim društvom prepovedana. Telovadnice so postavili krajevi činitelji, ki jih v šole prostem času lahko dajo na razpolago kulturno eminentno važnim korporacijam. Pač pa naj se šolski prostori za vselej zapro političnim shodom in političnim prreditvam.

— **Neljuba pomota** se nam je vrnila v zadnji številki v poročilu o našem zadnjem delegacijskem zborovanju v Mariboru. Mesto pravilnega imena Viktor Bežek stoji v poročilu Robert Bežek, kar blagovoli vsak sam popraviti.

— **Učitelji vojaki**. Ministrstvo prosvete prosilo je vojni ministrstvo, da osvobodi, vsled pomanjkanja učiteljsva učitelje-regrute enoletne voine službe v kadru in se čas službe nadomesti v šolskih požitnicah. Ministrstvo vojne je odgovorilo, da ne more ugoditi ti prošnji, ker bi se na ta način ne nudilo izvežbante regrutov tako postopanje nasprotuje tudi pravilom o ustroistvu vojske. Tudi bi kmalu vsi stanovji zahtevali slične olajšave.

— **Savez učiteljskih društev v Dalmaciji** je imel dne 11. t. m. v Splitu zborovanje, na katerem se je sklenilo, da se Savez kot tak razpusti in da pristopi kot novo poverjenišvo k Udruženju jugoslovanskega učiteljsva.

— **Čitanka za meščanske šole**. Ker prihajajo od raznih strani vprašanja, ali izide II. del Brinarjeve Čitanke za mešč. šole še pred pričetkom šol. leta, zato je treba pojasniti: Rokopis Čitanke se je februarja t. l. predložil na pristojno mesto v odobrenje. Šele vsled večkratnega drezanja je poverjenišvo za uk in bogočastje z odlokom z dne 29. julija 1920, št. 3079, podelilo knjigi predaprobacijo. Rokopis se je nato takoj izročil v svrhu natiska zalogi šolskih knjig v Ljubljani, kjer pa je zadeva spet „občičala“. Tako se „pospešuje“ pri nas kulturno delo, seveda, ker je preveč opravila z izbiranjem „pristašev“ za odlična mesta. — J. B.

— **Skupščina družbe sv. Cirila in Metodaja**. V nedeljo, dne 19. t. m. se vrši XXXI redna velika skupščina Ciril-Methodove družbe, in sicer v veliki dvorani ljubljanskega „Narodnega doma“. Pričetek je določen na 10. uro dopoldne. Spored zborovanja je sledeči: 1. Nagovor prvomestnika, 2. Tajnikovo poročilo, 3. Blagajnikovo poročilo, 4. Poročelo nadzorništva, 5. Volitev članov v družbeno vodstvo (4 članov), 6. Volitev nadzorništva (5 članov), 7. Volitev razsodništva (5 članov), 8. Slučajnosti.

— **Na razstavo ročnih del jugoslovanske dece v Londonu** je odposlal tov. Božo Račič 107 predmetov. Prvotno je bil določen rok za prispevanje k razstavi do 20. t. m., a kakor nam sporoča B. Račič, se je ta rok spremenil in pretekli že 12. t. m., katerega dne je moral biti ves nabrani material v Beogradu.

— **Osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani**, Turjaški trg 3, II. nadstropje. Vpisovanje se vrši dne 15. do 18. t. m. od 8. do 12. in od 15. do 17. ure vsak dan. Poučevale se bodo sledeče tehnike: Klekljane in šivane čipke, belo in pisano vezenje, toledo, filet in biserna dela s posebnim ozirom na narodne motive. Redne učenke morajo biti vsaj 14 let stare in naj prinesejo krstni list in zadnje šol. spričevalo. Vpisnine in šolnine ni. Učenke dobivajo vse za uk potrebno tvorivo in učne pripomočke zastoj na razpolago, vendar ostanejo šolski izdelki last zavoda. Pridne revne učenke prejmejo podpore. Ženam in dekletom, ki nimajo časa za redni pouk, se nudi prilika, da kot hospitantke obiskujejo zavod v gotovih urah in se priučijo kake tehnike in si tako omogočijo zaslužek. Redni brezplačni pouk se prične 21. t. m.

— **Višje pedagoške šole**. Naredba o višjih pedagoških šolah predvideva, da se te šole smejo otvoriti samo v onih krajih, v katerih se nahajajo vseučilišča. Pogoji za sprejem slušateljev v te šole so: 1. da so slušatelji dovršili učiteljske najmanj z zelo dobrim uspehom; 2. da so služili kot učitelji najmanj tri leta z zelo dobrim uspehom; 3. da so položili praktični učiteljski izpit vsaj z zelo dobrim uspehom; 4. da niso starejši od 38 let.

— **II. komorni večer godalnega kvarteta Zika** 20. t. m. v Unionu. Po krasnih koncertnih uspehih v Kranju, na Bledu in v Rogaški Slatini nastopi kvartet Zika prihodnji pondeljek v Ljubljani. Obisk komornega večera, ki obeta izreden umetniški užitek, toplo priporočamo! Vstopnice so naprodaj v Dolenčevi trafikii v Prešernovi ulici.

— **Himen**. Joško Černe, učitelj v Tržiču in Franca Mrakova, učiteljica v Tržiču sta se vzela v Ljubljani dne 6. sept. t. l. Vso srečo!

Neodrešena domovina.

— **O tolminskem šolstvu** je sestavljen civilni komisar v Tolminu sledeče poročilo: Šole so v tukajšnjem okraju veliko pretrpele vsled vojne. Dela za obnovitev so se pričela takoj po okupaciji, a se bode moralo še veliko delati, predno bodo šole v normalnem stanju. Manjka posebno učnih moči in nekatera šolska poslopja niso še docela popravljena; učni material je tudi pomanjkiv. V pretečenem šolskem letu je bilo otvorenih 71 ljudskih šol s 85 učnimi močmi in s 5958 učenci. Radi pomanjkanja učnih moči je bilo zaprtih 9 šol s skupno 375 učenci. Manjka skupaj 22 učiteljev. Čipkarski tečaj v Cerknem je obiskovalo okrog 30 učenk; slovensko učiteljske v Tolminu (pripravnica in I. tečaj) 88 učencev in učenec od katerih je bilo 66 v konvinku „Franca Skodnik“. V otroški vrtec je hodilo okoli 30 otrok.

— **Na otoku Lošinju** so z dohodom Italijanov vse narodne institucije propadle. Italijani so zatvorili vse hrvatske šole, samo ena je še in sicer na otoku Iloveku, ali tudi v tej se morajo hrvatski otroci učiti italijanski. V Malem Lošinju obstoji še „Hrvatska Posojilnica“, ki sicer mnogo dela, ali se ne bo mogla vzdržati, ker ji Italijani delajo vse polno neprilik.

— **Uradni dopisi in slovenščina**. V zasedenem ozemlju so vpeljali kaj čudno prakso glede rabe slovenskega jezika v uradnem dopisovanju. Italijani si še danes niso na jasnem, kako bi najhitreje poitalijančili naše šole, zato to neenako postopanje v različnih okrajih. Uradni dopisi v tolminskem šol. okraju so na šolska vodstva še vedno samo italijanski, medtem ko so v goriškem šol. okraju dvojezični, v sežanskem okraju pa samo slovenski.

Ali ste že pristopili kot član (članica) k Tvornci učil?

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učiteljsva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

„Efesin“ črnilni ekstrakt tovarna

Fran Schüller, Amstetten.
pravkar dospel.

Cena za 1 kg za 40 litrov I a
črnila 308 kron — franko.

Rudolf Cotič,
Vrhnika.

Učiteljska knjigarna v Ljubljani

priporoča naslednje knjige:

Spisi Mišjakovega Julčka. I.—VI. zv. — A. Rape: Mladini. I.—VI. zv. — E. Gangl: Zbrani spisi. I.—VI. zv. — J. Ribičič: Vsem dobrim. — J. Trost: Moja setev. — F. Palnakovi spisi. I. in II. zv. — Zvezek tu navedenih knjig stane vezan à 14 kron, elegantno vezan 16 kron. J. Bučar: Metuljar. Broširan 14 kron. — P. Flerè: Babica pripoveduje. I. in II. zv. vezan à 7 kron. — Jan Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Broširan 14 kron, vezan 16 kron.

Šolski list. I. stop., 1. štev. 3 krome, I. stop., 2. štev. 5 kron. — II. „ 1. „ pošla, II. „ 2. „ 8 „ — III. „ 1. „ 6 kron, III. „ 2. „ 14 „

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12 kron.

ŠOLSKE KLOPI

dvosedežne, Rettigovega sistema ima v zalogi

Obrtna centrala v Ljubljani,

Sodna ulica 11.